

nieuwe uitgaven

Nature Engineering and Civil Engineering Works

In 'Het Vogeljaar' 38 (6): 282-283 maakten wij onze lezers attent op de belangrijke uitgave 'Natuurtechniek en waterstaatswerken'. Velen zullen in deze bundel aanknopingspunten vinden voor onderzoek en toepassing van natuurtechnische maatregelen. Dit boek is thans ook in de Engelse taal verkrijgbaar waardoor de inhoud ook voor de omringende landen is te begrijpen. Het is de moeite waard om uw buitenlandse relaties op dit boek attent te maken.

P. Aanen, W. Alberts, G.J. Bekker, H.D. van Bohemen, P.J.M. Melman, J. van der Sluijs, G. Veenbaas, H.J. Verkaar & C.F. van de Watering: *Nature Engineering and Civil Engineering Works*. 139 bladzijden, 27 zwartwitfoto's, figuren en tabellen (1991). ISBN 90-220-1053-8. Uitg. Pudoc, postbus 4, 6700 AA Wageningen. Prijs f 70,-/US \$ 47,-.

Monumentale bomen in Nederland

In dit boek is een selectie van de bomen beschreven die zijn opgenomen in het Register van Monumentale Bomen van de Bomenstichting, dat in totaal zo'n 8000 objecten bevat. Dit register is het resultaat van vrijwilligers die de monumentale bomen in hun eigen omgeving inventariseerden. Met de uitgave willen de uitgevers benadrukken dat monumentale bomen behoren tot het culturele en natuurlijke erfgoed van Nederland. Bomen zijn belangrijk voor mensen, een monumentale boom kan dat beter tot uitdrukking brengen dan wie dan ook! Het verschijnen van dit boek valt samen met de start van een landelijke actie om, in samenwerking met gemeenten, onze monumentale bomen beter te beschermen en te verzorgen.

Boomdeskundige Gerrit de Graaff koos de zeventig meest markante bomen om in dit boek hun verhaal te vertellen. In 1984 schreef de zelfde auteur samen met Jan Pit 'Geheimen van bomen' waarin zij ontmoetingen met mensen en 'hun' bomen in Midden-Nederland beschrijven. Naast hoofdstukken over de verschillende boomsoorten in ons land, hun levenskansen en onderhoud bevat het boek ook de Bomenlijst van zo'n achthonderd bomen, waarvan in kort bestek vindplaats, leeftijd, omtrek, hoogte en verdere bijzonderheden worden beschreven. Voor wie een speurtocht naar deze monumenten wil ondernemen, wordt het zoeken vergemakkelijkt door een groot aantal plattegronden en 'portretten' van de bomen.

Met de uitgave van dit boekwerk wordt beoogd het besef te stimuleren dat de bomen in Nederland een natuurlijk en cultureel erfgoed zijn, waarvan het belang moeilijk is te overschatten. Monumentale bomen herbergen veelal een hele levensgemeenschap waaruit talloze interessante vogelsoorten, maar ook planten, insecten, zoogdieren deel uit kunnen maken. Het verdwijnen van een zo'n monumentale boom kan een duidelijke verarming voor de vogelbevolking in de di-

recte omgeving betekenen.

Monumentale bomen zijn niet alleen vaak goede broedplaatsen, maar ook als schuilplaats, uitkijkpost, slaappleats en foerageergebied van niet te onderschatten belang.

Gerrit de Graaff met medewerking van Bert Maes & Marjan ten Cate-van Elstrand: *Monumentale bomen in Nederland*. 237 bladzijden, vele kleuren- en zwartwitillustraties (1991). Uitg. Boom, postbus 1058, 7940 KB Meppel, in samenwerking met de Bomenstichting, Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht, 030 - 340 778. Prijs f 59,50.

Natuur

Dit boekje is voor een belangrijk deel samengesteld uit in het dagblad 'De Telegraaf' in de rubriek 'Natuur' gepubliceerde columns. De teksten zijn samen met Pierre Maréchal voorzien van een ecologische toets zodat de teksten zijn ingepast in het algemeen belang dat wij alleen hebben bij de bescherming van de natuur.

De studie van het diergedrag heeft de auteur op journalistieke wijze tot uiting gebracht. Voorbeelden van diergedrag van dieren waaronder veel vogels, uit alle delen van de wereld worden daarbij behandeld in korte, kernachtige stukjes.

Anthonie Stolk: *Natuur*. 98 bladzijden, pentekeningen van M.D. Smit & P. Cappers (9191). Uitg. Reaal Uitgevers, postbus 376, 2160 AJ Lisse. Prijs f 16,50.

Vogelzug

In de loop der jaren zijn al heel wat uiteenlopende boeken verschenen over de vogeltrek. Vogeltrek heeft de mens al altijd sterk gefascineerd. De laatste tientallen jaren is er door veel onderzoek uiteenlopende nieuwe informatie over dit fenomeen te voorschijn gekomen. De techniek heeft de onderzoekers de laatste tijd steeds nieuwe mogelijkheden verschaft om nieuwe tijes van de geheimen van de vogeltrek te ontsluitieren. Vaak zijn daardoor ook nieuwe inzichten voor oudere ingewisseld.

De auteur heeft op grondige wijze in twaalf hoofdstukken de vogeltrek behandeld en het onderzoek dat er naar is verricht. Het is een magnifieke samenvatting geworden over wat er tot op heden over de vogeltrek bekend is geworden. Het is geen eenvoudige lektuur geworden, maar studenten, onderzoekers en serieus geïnteresseerden zullen er een goede leidraad aan hebben en veel informatie in vinden. Bovendien blijkt ook uit dit boek over de vogeltrek dat er nog heel veel over dit fenomeen ontrafeld zal moeten worden.

Peter Berthold: *Vogelzug*. Eine kurze, aktuelle Gesamtübersicht. 252 bladzijden, 50 afbeeldingen waaronder vele tabellen, grafieken en kaartjes (1990). Uitg. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Postfach 11 15 53, D-6100 Darmstadt 11. Prijs DM 49,00.

Die Haubenmeise

De auteur is een nestkastspecialist van wereldfaam en het is dan ook niet verwonderlijk dat hij zich veel heeft beziggehouden met de mezen.

Hij schreef onder meer ook monografieën over de Boomklever, de Zwarte Mees en de Rotskruiper.

Als geen andere heeft hij zich geïnteresseerd voor de Kuifmees, een soort die veel vogelmensen weinig of nooit hebben gezien. Er worden in dit boek vele nieuwe gegevens naar voren gebracht en oude opgaven gereviseerd. Met succes werd een houtbeton nestkast gebruikt waarbij de Kuifmees zelf de broedholte moet hakken, hetgeen voor de bescherming als waardevol moet worden gerekend.

De Kuifmees blijkt bij ons echter de laatste tijd niet alleen de zuivere naaldbossen te bewonen, maar het lijkt alsof ze zich ook steeds meer aanpassen aan de begroeiing van oude tuinen op onze zandgronden. Het is een van onze tere meesoorten die veel beschutting in hun biotoop nodig hebben en daardoor langs onze Noordzeekust zeer weinig voorkomen.

De Kuifmees kan als standvogel worden beschouwd en er zijn zelden echte trekwaarnemingen van de soort waargenomen.

Hans Löhrl: Die Haubenmeise. 120 bladzijden, 40 afbeeldingen waaronder 29 zwartwit foto's (1991). Nummer 609 van Die Neue Brehm-Bücherei. Uitg. Ziemsen Verlag, Wittenburg Lutherstadt. Prijs DM 24,80.

Gids van Hongaarse vogelgebieden

Er is een zakboekje (9x18,5 cm) verschenen waarin 24 Hongaarse vogelgebieden worden besproken, verdeeld over drie hoofdgebieden. Per gebied worden behalve de lokatie (ligging, grootte, bereikbaarheid per auto en trein ook de daar voorkomende karakteristieke soorten en de beschermingsstatus (met adressen waar toestemming is te verkrijgen) van het gebied en het beste jaargetijde voor een bezoek vermeld. Met lijst van voorkomende vogelsoorten in Hongarije op alfabetische volgorde van de Engelse namen met daarachter de wetenschappelijke naam, de Hongaarse naam en de status besluit het boekje. Twee kaartjes met, respectievelijke, de 24 gebieden en de belangrijkste weg- en spoorverbindingen, zijn aan de de binnenzijde van de kleurrijke omslag afgedrukt. Van sommige gebieden is de ligging op een wat gedetailleerder kaartje weergegeven, terwijl tussen de tekst niet onverdienstelijke vogeltekeningen zijn opgenomen. Ook wordt nadere informatie verstrekt over het Grote Trappenstation te Dévaványa bij Gyomaendröd. Een Hongaars project dat een prachtig voorbeeld is van het vogelbeschermingswerk in dit land.

De auteur is geboren in Engeland en woont sinds vijf jaar in Boedapest. Hij is getrouwd met een Hongaarse. Hij studeerde in Engeland Engelse literatuur en gaf na zijn studie les aan de universiteiten van Rome en Boedapest. Momenteel geeft hij nog colleges aan de universiteit van Boedapest, naast zijn werkzaamheden voor Hungarian Ornithological Society en is met zijn kennis van de Oosteuropese vogelwereld (in het bijzonder Hongarije) een gewaardeerd 'tour-leader'.

Gerard Gorman: A guide to Birdwatching in Hungary. 96 bladzijden, 14 kaartjes, 28 zwartwit tekeningen van László Veres (1991). Uitg. Corvina books, Budapest. In Ne-232

derland, gesignd door de auteur, te bestellen door overmaking van f 28,50 (inclusief portokosten) op bankrekeningnummer 5669.30.145 ten name van I.S.O. Huysman, Groningen. Het Gironummer van de ABN/AMRO, Groningen, is (in verband met giro-overboekingen) gironummer 802 394. Bij overmaking vooral naam, adres en woonplaats vermelden.

Poolse vogelatlas

De Poolse vogelatlas behandelt het voorkomen van alle vogelsoorten die tussen 1800 en 1987 in het Polen met zijn tegenwoordige grenzen zijn waargenomen. Van 64 vogelsoorten zijn bovendien verspreidingskaarten gegeven. Een Engelse samenvatting geeft aanwijzingen hoe het boek door buitenlanders is te gebruiken. Deze samenvatting geeft ook per soort in het kort informatie aangevuld met symbolen. In totaal zijn 403 vogelsoorten gedurende die periode in het huidige Polen vastgesteld, waarvan 232 broedvogelsoorten. Bovendien elf soorten die niet regelmatig broedend worden aangetroffen. Zeven soorten zijn in Polen uitgestorven en elf soorten worden als nieuwkomers beschouwd. Niet minder dan 30% van het totaal aantal soorten wordt sterk bedreigd. Vooral de moerasvogels, de uilen en de hoenderachtigen vallen daaronder. Sommige stootvogelsoorten blijken sinds kort weer enigszins in aantal vooruit te gaan.

Als wij zien dat sommige vogelsoorten zoals Zwarte Ooievaar, Zomertaling, Sloebend, Kraanvogel, Watersnip, Zwarte Stern, Nachtzwaluw, Boomleeuwerik, Oeverzwaluw, Gele Kwikstaart, Kleine en Grote Karekiet, Fluitcr, Grauwe Vliegenvanger, Wielewaal, Grauwe Klauwier, Europese Kanarie en Geelgors er nog algemeen voorkomen, moeten er er toch voor ons idee nog fabelachtige vogelgebieden zijn te vinden. Toch wordt de achteruitgang bij talloze vogelsoorten vastgesteld die bij ons ook sterk in aantal zijn afgenomen.

Ludwik Tomiałojć: Ptaki Polski - rozmieszczenie 1 liczebność. 463 bladzijden, 29 zwartwit foto's, 64 verspreidingskaarten 1 losse kaart als bijlage (1990). ISBN 83-01-09080-4. Uitg. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Handboek Natuurmonumenten

Op 16 april 1991 is het nieuwe Handboek van Natuurmonumenten gepresenteerd. Sinds 1949 wordt dit Handboek uitgegeven. Deze zevende editie is geheel herzien. De opgenomen terreinen zijn alle gebieden van 'Natuurmonumenten', de provinciale landschappen en Staatsbosbeheer. Daarnaast zijn alle andere terreinen opgenomen, als die voor het publiek vrij toegankelijk zijn en een oppervlakte van minstens één hectare hebben. Voor het eerst bevat het Handboek ook tientallen kaarten en steunkleuren. De terreinen staan per provincie op naam alfabetisch gerangschikt. Per terrein staat onder meer vermeld: de terreinnaam, de oppervlakte, de eigenaar, de gemeente en het nummer van de topografische kaart waar het terrein op is te vinden. Het terrein wordt in het kort beschreven en verschillende symbolen geven aan hoe de toegang is geregeld en welke mogelijkheden er bestaan.

R.J. Beintema-Hietbrink: Handboek Natuurmonumenten, natuur- en wandelgebieden in Nederland. 416 bladzijden (1991). Prijs f 35,- in boekwinkel (voor leden gratis).